

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original article

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ พ.ศ. 2563 เขตสุขภาพที่ 10

ลภัสรดา โอสถานนท์ ส.ม. (บริหารโรงพยาบาล)
กองตรวจราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

วันรับ:	23 มี.ค. 2564
วันแก้ไข:	14 มิ.ย. 2564
วันตอบรับ:	24 มิ.ย. 2564

บทคัดย่อ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 จำนวน 103 คน ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายได้พบว่าปัจจัยด้านที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณมากที่สุด คือ ด้านการควบคุมงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านการเตรียมค่าขอและอนุมัติงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อปฏิบัติ ตามลำดับ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อการบริหารงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การบริหารงบประมาณ; เขตสุขภาพที่ 10

บทนำ

กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานของรัฐ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกันควบคุม รักษาโรค และการฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชน ซึ่งต้องอาศัยการขับเคลื่อนจากทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์และงบประมาณ ในการจัดซื้อวัสดุทางการแพทย์และจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประชาชนสุขภาพดี ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) (พ.ศ.2560 - 2579) เกิดจากการเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ ระยะ 20 ปี แผนปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข แผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยแผนยุทธศาสตร์ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ 4 ด้าน ของกระทรวงสาธารณสุข คือ (1) ด้านส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคและคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ (Promotion, Prevention & Protection Excellence) (2) ด้านบริการเป็นเลิศ (Service Excellence) (3) ด้านบุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence) และ (4) ด้านบริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล (Governance Excellence) เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขให้แก่ทุกหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขให้บรรลุเป้าหมาย “ประชาชน

สุขภาพดี เจ้าหน้าที่ที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน” เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและความครอบคลุมในการให้บริการทางด้านสาธารณสุขของประชาชน จึงได้แบ่งการบริหารจัดการทรัพยากรจำแนกเป็นรายเขตสุขภาพจำนวน 12 เขต ทั้งนี้ เขตสุขภาพที่ 10 ประกอบไปด้วย จังหวัด อุบลราชธานี ศรีสะเกษ มุกดาหาร และอำนาจเจริญ ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นงบดำเนินงานจำนวน 1,645 โครงการ จำนวนเงินงบประมาณ 576,141,836.42 บาท⁽¹⁾

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นควรทำการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ เพื่อเป็นการทราบถึงระดับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณและใช้เป็นข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาคืออุปสรรคของการบริหารจัดการงบประมาณต่อไป

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวาง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเขตสุขภาพที่ 10

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณ ของเขตสุขภาพที่ 10 โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 103 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ พ.ศ. 2563 เขตสุขภาพที่ 10 โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน จังหวัดที่ปฏิบัติงาน ประเภทหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการดูแลด้านงบประมาณ (ปี) จำนวนข้อคำถาม 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของหน่วยบริการของสังกัดสำนักงานเขต-

สุขภาพที่ 10 จำนวน 5 ด้าน รวม 10 ข้อ ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนโดยข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยใช้วิธีของลิเคิร์ท⁽²⁾

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารเงินงบประมาณของหน่วยบริการของสังกัดสำนักงานเขตสุขภาพที่ 10 จำนวน 5 ข้อ ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนน โดยข้อคำถามเป็นแบบประมาณค่า (rating Scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยใช้วิธีของลิเคิร์ท

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคที่ควรปรับปรุง แบบปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

ในการศึกษานี้ได้ตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งแบบสอบถามของผู้วิจัยฉบับนี้มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ผลการทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถืออยู่ที่ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive design) โดยทำการเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 คน ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผ่าน Google form แก่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขตสุขภาพที่ 10
2. ตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามมาแปลข้อมูลที่ได้เป็นรหัสพร้อมบันทึกข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2564
5. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 103 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ลักษณะของตัวแปร ซึ่งในที่นี้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ สำหรับวิเคราะห์และอธิบายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และความคิดเห็นที่เกี่ยวกับปัจจัยส่งผลต่อการบริหารงบประมาณ การหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ระดับวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตสุขภาพที่ 10

2. วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน นำข้อมูลจากแบบทดสอบที่ 2 และ 3 มาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณเขตสุขภาพที่ 10 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) และการถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.90 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.79 ผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณส่วนใหญ่ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 60.19 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในจังหวัดยโสธรตอบแบบสอบถามมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.83 ส่วนใหญ่ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คิดเป็นร้อยละ 56.31 และมีประสบการณ์ด้านการบริหารงบประมาณ 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 49.51 ดังตารางที่ 1

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ

2.1. ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 จำแนกรายด้าน ในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.99 โดยปัจจัยด้านที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณมากที่สุด คือ ด้านการควบคุมงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.12 รองลงมา คือ ด้านการเตรียมคำขอและอนุมัติงบประมาณ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 3.97 3.93 และ 3.86 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

2.2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณ ของเขตสุขภาพที่ 10 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ปัจจัยด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่ใช้ในการเบิกจ่ายงบประมาณที่มีความเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ส่งผลมากเป็นอันดับแรก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 (SD=0.70) และปัจจัยการได้รับอนุมัติงบประมาณทันตามกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นของแผนงาน/โครงการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 (SD=0.89) ดังแสดงในตารางที่ 3

ส่วนที่ 3 ระดับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตสุขภาพที่ 10

ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ของสำนักงานเขตสุขภาพที่ 10

จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตสุขภาพที่ 10 ในภาพรวมพบว่า การเบิกจ่ายเงินงบประมาณตามแผนที่กำหนดไว้ตรงตามกิจกรรมการแผนงาน/โครงการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.10 รองลงมา ได้แก่ รายการคำขอของงบประมาณมีความถูกต้องและเหมาะสมกับแผนงาน/โครงการ การวางฎีกาถูกต้องตามระเบียบและไม่ล่าช้า หลักฐานการจ่ายเงินครบถ้วน การตรวจสอบและเบิกจ่ายเงินเป็นไปด้วยความถูกต้องและรวดเร็วตามที่กำหนดไว้ และมีผลสำเร็จในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการดำเนินการในแผนงาน/โครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 4.05 4.04 และ 4.01 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการหาความสัมพันธ์ของตัวแปร

- ด้านการเตรียมคำขอและอนุมัติงบประมาณมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ

Efficiency of Budget Management in Fiscal Year 2020 in the 10th Public Health Region

ตารางที่ 1 ข้อมูลทางด้านประชากร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			จังหวัดที่ปฏิบัติงาน		
หญิง	61	59.22	มุกดาหาร	8	7.77
ชาย	42	40.78	ยโสธร	40	38.83
อายุ (ปี)			ศรีสะเกษ	8	7.77
20 - 30	14	13.60	อำนาจเจริญ	33	32.03
31 - 40	29	28.15	อุบลราชธานี	14	13.60
41 - 50	38	36.90	ประเภทหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน		
51 ขึ้นไป	22	21.35	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	5	4.80
ระดับการศึกษา			สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	27	26.21
อนุปริญญา	3	2.90	โรงพยาบาลศูนย์	1	0.97
ปริญญาตรี	76	73.79	โรงพยาบาลทั่วไป	4	3.83
ปริญญาโท	23	22.34	โรงพยาบาลชุมชน	8	7.77
ปริญญาเอก	1	0.97	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	58	56.31
ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ			ประสบการณ์การดูแลด้านงบประมาณ (ปี)		
นักวิชาการสาธารณสุข	62	60.19	1-3	24	23.30
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	1	0.97	4-6	19	18.44
นักจัดการงานทั่วไป	1	0.97	7-10	9	8.73
นักวิชาการเงินและบัญชี	8	7.77	10 ขึ้นไป	51	49.51
นักวิชาการพัสดุ	1	0.97			
เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี	9	8.74			
อื่นๆ	21	20.39			

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 จำแนกรายด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 รายด้าน	Mean	SD	แปลความหมาย	อันดับ
ด้านการเตรียมคำขอและอนุมัติงบประมาณ	4.05	0.63	มาก	2
ด้านการบริหารงบประมาณ	3.86	0.77	มาก	5
ด้านการควบคุมงบประมาณ	4.12	0.51	มาก	1
ด้านการปฏิบัติงาน	3.93	0.72	มาก	4
ด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อปฏิบัติ	3.97	0.67	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม	3.99		มาก	

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ พ.ศ. 2563 เขตสุขภาพที่ 10

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 จำแนกรายข้อ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ ของเขตสุขภาพที่ 10 รายข้อ	Mean	SD	แปล ความหมาย	อันดับ
ด้านการเตรียมคำขอและอนุมัติงบประมาณ				
1. ความถูกต้อง ครบถ้วนของเหตุผลและความจำเป็นของการจัดทำคำขอ งบประมาณประจำปี	4.15	0.65	มาก	2
2. การได้รับอนุมัติงบประมาณเป็นไปตามจำนวนของแผนงาน/โครงการ	3.96	0.80	มาก	6
ด้านการบริหารงบประมาณ				
3. การได้รับอนุมัติงบประมาณทันตามกำหนดระยะเวลาเริ่มต้น ของแผนงาน/โครงการ	3.78	0.89	มาก	10
4. การจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างตั้งแต่ก่อนต้นปีงบประมาณ เพื่อทำประมาณการในการจัดทำคำขอจัดสรรงบประมาณ	3.94	0.77	มาก	7
ด้านการควบคุมงบประมาณ				
5. จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานด้านการใช้จ่ายงบประมาณ เป็นไปตามที่สำนักงบประมาณกำหนด	4.12	0.74	มาก	4
6. จัดทำรายงานสรุปการเบิก-จ่ายเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น	4.13	0.71	มาก	3
ด้านการปฏิบัติงาน				
7. มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ	3.90	0.76	มาก	8
8. สิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการงบประมาณ ภายในหน่วยงาน(คอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ต)	4.01	0.83	มาก	5
ด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อปฏิบัติ				
9. กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่ใช้ในการเบิกจ่ายงบประมาณ ที่มีความเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	4.15	0.70	มาก	1
10. การจัดอบรมให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเบิกจ่ายงบประมาณ	3.80	0.83	มาก	9

ของเขตสุขภาพที่ 10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง (r=0.60)

- ด้านการบริหารงบประมาณมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ ของเขตสุขภาพที่ 10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง (r=0.68)

- ด้านการควบคุมงบประมาณมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ ของเขตสุขภาพที่ 10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่า

ความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r=0.49)

- ด้านการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ ของเขตสุขภาพที่ 10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง (r=0.60)

- ด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ ของเขตสุขภาพที่ 10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r=0.58)

ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตสุขภาพที่ 10

ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10	Mean	SD	แปลความหมาย	อันดับ
1.รายการค่าของงบประมาณมีความถูกต้องและเหมาะสมกับแผนงาน/โครงการ	4.07	0.69	มาก	2
2.การเบิกจ่ายเงินงบประมาณตามแผนที่กำหนดไว้ตรงตามกิจกรรม/แผนงาน/โครงการ	4.10	0.67	มาก	1
3.การวางฎีกาถูกต้องตามระเบียบและไม่ล่าช้า หลักฐานการจ่ายเงินครบถ้วน	4.05	0.78	มาก	3
4.มีผลสำเร็จในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการดำเนินการในแผนงาน/โครงการ	4.01	0.67	มาก	5
5.การตรวจสอบและเบิกจ่ายเงินเป็นไปด้วยความถูกต้องและรวดเร็วตามที่กำหนดไว้	4.04	0.80	มาก	4
ค่าเฉลี่ยรวม	4.05		มาก	

ซึ่งแสดงในตารางที่ 5

ส่วนที่ 5 วิเคราะห์ปัจจัยทำนายของประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 ทั้ง 5 ด้าน โดยการใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณในทางบวก จึงนำปัจจัยดังกล่าวมาวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ โดยมีปัจจัยที่เข้าได้กับรูปแบบการวิเคราะห์ จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการควบคุมงบประมาณ และด้านการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 6

ส่วนที่ 6 วิเคราะห์ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคที่ควรปรับปรุงในการบริหารจัดการงบประมาณ ของเขตสุขภาพที่ 10

จากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามปลายเปิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้รายละเอียดในประเด็นปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

6.1 กลยุทธ์ของหน่วยงานในการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพของเขตสุขภาพที่ 10 ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดอ่อน-จุดแข็งของหน่วยงาน การจัดทำแผนงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงหน่วยงานและผู้บริหาร การจัดทำลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงินงบประมาณ การจัดทำเอกสารรายละเอียด

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10

รายการ	ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ ของเขตสุขภาพที่ 10	
	r	p-value
ด้านการเตรียมค่าขอและอนุมัติงบประมาณ	0.60*	<0.01
ด้านการบริหารงบประมาณ	0.68*	<0.01
ด้านการควบคุมงบประมาณ	0.49*	<0.01
ด้านการปฏิบัติงาน	0.60*	<0.01
ด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อปฏิบัติ	0.58*	<0.01

* Significance at 0.01 level (2-tailed)

ตารางที่ 6 ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10

ตัวพยากรณ์	B	Standard error	Bata	t	p
ด้านการบริหารงบประมาณ	1.36	0.31	0.34	4.35	0.00*
ด้านการปฏิบัติงาน	1.51	0.32	0.36	4.71	0.00*
ด้านการควบคุมงบประมาณ	1.67	0.41	0.28	4.01	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

$$\text{สมการ } Y = 2.075 + 1.36 (\text{ด้านการบริหารงบประมาณ}) + 1.51 (\text{ด้านการปฏิบัติงาน}) + 1.67 (\text{ด้านการควบคุมงบประมาณ})$$

การเบิก-จ่าย การสื่อสารและสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6.2 ปัญหา/อุปสรรคการบริหารงบประมาณ

จากการตอบแบบสอบถาม พบว่า ระยะเวลาของการใช้จ่ายเงินงบประมาณไม่เป็นไปตามกำหนด เนื่องจากความล่าช้าของการโอนงบประมาณ การจัดทำเอกสารที่หลายขั้นตอน กระบวนการที่ยุ่งยาก อีกทั้งอำนาจในการอนุมัติเงินงบประมาณที่ไม่คล่องตัวในการดำเนินงาน ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่ยังมีการใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ และสถานการณ์โรคโควิด 19 ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคของการเบิก-จ่ายงบประมาณ

6.3 แนวทางการแก้ปัญหา เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณ

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย การวางแผนและการปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณ การอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ให้บุคลากรที่มีความเข้าใจในด้านงบประมาณปฏิบัติงานโดยตรง การสะท้อนปัญหาแก่ส่วนกลางในการจัดสรรงบประมาณมีความเหมาะสม

วิจารณ์

จากการศึกษาครั้งนี้สามารถอนุมานได้ว่าปัจจัยที่ทำนายประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 ประกอบด้วย ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการควบคุมงบประมาณ อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ระดับประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรภรณ์ ศรีพะเนิน⁽³⁾ เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านการเตรียมคำขอและอนุมัติงบประมาณ การควบคุมงบประมาณและด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของอรสา จุลสุคนธ์⁽⁴⁾ พบว่า การวางแผน การใช้งบประมาณ และการบริหารจัดการงบประมาณจะส่งผลให้เกิดปัจจัยความสำเร็จในการใช้งบประมาณ และมีความสอดคล้องกับการศึกษาของวาสนา จังพานิช⁽⁵⁾ พบว่า ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารจัดการและปัจจัยด้านกลยุทธ์ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินการคลังของโรงพยาบาล ด้านการปฏิบัติงาน พบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาของวรภรณ์ ศรีพะเนิน⁽³⁾ พบว่า ความรู้ความสามารถ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง และสอดคล้องกับการศึกษาของอรสา จุลสุคนธ์⁽⁴⁾ ที่พบว่า การกำหนดนโยบายการวิจัยให้ชัดเจน จัดระบบการจัดสรรงบประมาณให้ได้มาตรฐาน จัดระบบการเบิกจ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ และปัจจัยสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดส่งผลต่อความสำเร็จของการใช้งบประมาณ ด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนัยนัปร ยูทอนาวา⁽⁶⁾ พบว่า ด้านความถูกต้องตามระเบียบส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานของงานการเงินอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานตรงกับทักษะความสามารถหรือความเชี่ยวชาญ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด
2. ควรจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมความรู้ด้านการเงิน การคลัง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะและความเข้าใจเพิ่มขึ้นจากกฎระเบียบ พระราชบัญญัติต่างๆ ที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ
3. ควรมีความชัดเจนและความฉับไวในการโอนจัดสรรงบประมาณ ภายใต้กรอบวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณตามบริบทพื้นที่
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเขตสุขภาพ เพื่อให้เกิดการได้มาซึ่งความหลากหลายของปัญหาอุปสรรคและข้อมูล ในการนำไปวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการงบประมาณต่อไป

สรุป

ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยทำนายที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณของเขตสุขภาพที่ 10 ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการควบคุมงบประมาณ และด้านการปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

1. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข. ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. Executive summary: เขตที่ 10 ปีงบประมาณ 2563 [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [สืบค้นเมื่อ 10 พ.ค. 2564]. แหล่งข้อมูล: <http://164.115.23.235:8080/sms2020/bpsdashboard/>
2. Likert R. The method of constructing and attitude scale. In: Fishbein M, editor. Reading in attitude theory and measurement. New York: Wiley & Son; 1967. p. 90–5.
3. วราภรณ์ ศรีพะเนิน. การสำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลังกรณีศึกษาเทศบาลในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี [รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี]. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 2550
4. อรสา จุลสุคนธ์. ปัจจัยความสำเร็จของการใช้งบประมาณในการวิจัยของนักวิจัยในกรมวิชาการเกษตร [ปริญญาเอก]. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555.
5. วาสนา จังพานิช. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารการเงินการคลังของโรงพยาบาล. วารสารหัวหิน-สุขใจไกลกังวล 2561;3(1).97-111.
6. นายนันพร ยุทธนาภา. ประสิทธิภาพการดำเนินงานของงานการเงินวิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; 2554.

Abstract: Efficiency of Budget Management in Fiscal Year 2020 in the 10th Public Health Region

Lapasrada Osathanont, M.P.H.

Inspection Division, Office of the Permanent Secretary Ministry of Public Health, Thailand

Journal of Health Science 2021;30(Suppl 2):S331-S339.

The objectives of this study were to assess the efficiency level of budget management and identify the factors affecting the efficiency of the management with the expectation to apply the results as a guideline for solving the problems of budget management in the study area. Data were collected from 103 budget practitioners of the 10th Public Health Region; and were analyzed by using descriptive (mean and standard deviation) and inferential statistics (Pearson's product-moment correlation coefficient and multiple regression). It was found that the level of opinion on factors affecting the efficiency of budget management of the 10th Public Health Region in overall was at high level. When classified by each factor, it was founded that the factor most affecting budget management was budget control, followed by budget preparation and approval, budget management, operations, and regulatory and compliance procedures, respectively. There was significant association between the 5 factors and the efficiency of budgetary management ($p < 0.05$).

Keywords: efficiency; budget management; 10th Public Health Region